

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumără și la poște și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc
Manuscripte nu se înapoiază

La

Abonament lunar

pentru Septembrie st. v.

— cu prețurile din calendarul foii —
invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“.

Sibiu, 1 Septembrie st. v.

Astăzi e Marți, și mâine, Mercuri, când cetitorii noștri vor fi primit acest număr al „Tribunei“, trupele din toate părțile țării se vor afla toate pe drumuri, înaintând spre Deva, unde ca mâine-poi-mâine, Sâmbătă, nu mai târziu, vor sta în fața supremului lor comandant, gata de a-și arăta destoiniciile lor războinice.

Partea cu deservire mare a oamenilor ce compun aceste trupe sunt Români, care ieri, alaltă-ieri au petrecut în mijlocul poporului român, lucrând și luptând alături cu frații lor de același sânge, lăd parte la toate mulțumirile și la toate mahnirile neamului românesc. Chemăți sub arme, ei n'au putut să se desbrace de firea lor românească, nici să înceteze a gândi și a simți ca frații lor români. Și greu îi este în timpurile de astăzi Românilui să se arete și mai greu încă să fie vesel și cu inima deschisă.

Sântem cu toate aceste convinși, că veseli și cu inima deschisă înaintază frații noștri din oastea împărătească spre Deva.

Din clipa, în care au pus pe trupul lor haina militară, au luat pușca pe umăr și s'au adunat sub steagul negru-galben ei sânt și se simt mai presus de toate cetățeni ai monarhiei și cătane împărătesci.

Și nici odată poate Românii n'au avut ca de astădată cuvinte de a lauda pe frații lor din oaste pentru acest sentiment al lor.

Un organ oficios din Budapesta a accentuat sunt acum câteva zile, că de astădată Maiestatea Sa Monarchul nostru, asistând la manevre, trece prin toate ținuturile cu poporațiune bănuț de guvernul din Budapesta. Dela Neutra, din mijlocul Slovacilor, Maiestatea Sa a trecut

la hotarele Croației, de aici a mers între Ruteni, ear' de acolo vine aici, în mijlocul nostru.

Nu cercetăm și nici că se cuvine să cercetăm, care sânt motivele acestei preferințe date ținuturilor cu poporațiune nemaghiară. Nu mai rămâne însă nici o îndoeală, că nu din întâmplare, ci în virtutea unui plan premeditat se face așa precum se face.

Ochii Maiestății Sale sânt îndreptați asupra noastră și cu deosebire asupra fraților noștri adunați sub steagurile Sale: veseli și cu inima deschisă să ne prezentăm cu toții, ca oameni, care nimic n'au să ascundă, nici o muștrare n'au să-și facă și sânt pătrunși de sentimentul vredniciei lor.

Grele sânt zilele, la care am ajuns și legitimă e mahnirea ce ne cuprinde pe toți, dar' din mahnirea aceasta nu se revărsă nimic asupra patriei, nimic — mai ales asupra Monarchului nostru.

Steagurile, pe care le poartă „feciorii“ noștri, le-au purtat și părinții, și bunii lor și, purtând steagurile aceste, ei au seos la iveală calitățile mari ale neamului nostru, au întemeiat onoarea noastră națională și ni-au făcut în lume reputațiunea de popor, pe care-l are ce-l ce scie să-l câștige și a căruia iubire mult prețuește.

Adunați la Deva, „feciorii“ noștri au să-și facă națiunii române marele serviciu de a dovedi în fața lumii și în fața Monarchului nostru, că Românii tot Români sânt, tot oameni deștepți, neobosiți, iubitori de ordine și de datorie, tot bărbați statornici și hotărâți, care în atâtea rinduri s'au distins în luptă pentru patrie și Tron și nici odată n'au mângit steagurile prin spergiuriu ori lașitate.

Afacerea Dr. Vasile Lucaciu.

Primul din Budapesta scirea, că curtea de apel, așa numita „Tablă regească“ a confirmat astăzi decisiunea, prin care tribunalul din Sătmăr a ordonat punerea în arest preventiv a Dr.-lui Vasile Lucaciu,

a ordonat însă în același timp, ca procesul să urmeze cu toată grabirea.

În același timp „Budapesti Hirlep“ publică, ear' guvernamentalul „K o l o z s v á r“ reproduce următoarele sciri dela Baia-sprie:

„În Baia-sprie nisce Români din Sisiești, care lucrau la d-na Francisc Hiller, amenință, că-i dau foc orașului, dacă Lucaciu nu va fi pus în libertate. — Învățătorul din Tăuți a amenințat în auzul mai multora, că n'are tignă până-ce nu bea sânge de Ungur. — Protopopul tractual li-a dat preoților din cercul seu ordin, ca să facă dimpreună cu credincioșii lor în toate zilele rugăciuni pentru martirul Lucaciu (ca-și-când ar și fi fost executat) ear' preotul maghiarofag din Tăuți nu numai că ține de datoria sa să execute acest ordin, ci mai și agitează necontenit prin popor, răspândind și nisce broșurele românesce, care sânt pline cu expectorațiuni maghiare cuprinse în versuri. Fiesce-care strofă să încheie cu refrenul: „Să luăm arma contra Maghiarilor,“ — și pretutindenea se cântă aceste versuri. Parte din preoțimea română ține mereu adunări secrete, mai ales noaptea, ba chiar și în casa unui român funcționar arial s'a ținut o asemenea adunare.“

Statistica și politica.

Sub acest titlu un oare-care B. G. — probabil d. Gustav Beksics, — publică în coloanele ziarului „Nemzet“, suplimentele dela 10 și 11 Septembrie a. c., două articole, care, ne privesc de aproape și pe noi Românii.

Punctul de plecare al autorului este adevărul pus mai presus de ori-și-ce discuțiune, că pozițiunea politică a ori-și-cărui popor atîrnă și dela contingentul de oameni al lui, că un popor mare este în virtutea mărimei sale și puternic și că un popor spornic se află în o fasă de progres politic.

Cu tot dreptul deci autorul constată cu adîncă mahnire, că poporul maghiar e unul dintre popoarele mici ale Europei, care alături cu poporul rusesc, cu cel german, cel englez, cel italian ori cel francez devine oare-cum disparent, ba chiar nici pe poporul român nu-l întrece.

„Șovinistii români exagerează, — dice el, — dar' de sigur, că Maghiarii specifici nu există atîția, în tot casul nu mai mulți ca Români.“

E deci pentru ori-și-ce om politic maghiar foarte serioasă întrebarea, ce măsuri ar trebui să se iee, pentru-ca poporul ma-

ghi ar să se sporească în proporții mai mari ca celelalte popoare ce-l încupindă, și ori-și-ce Maghiar trebuie să se cuprindă de cele mai vii îngrijiri, când vede cum poporațiunea Ardealului scade.

Cercetând apoi cauzele, pentru care poporul maghiar nici prin asimilare de elemente străine, nici prin propria sa progenitură nu se sporesce din destul, autorul constată, că „rasa maghiară e o rasă destul de spornică.“

În deosebi în ceea-ce privește născerile, țările coroanei ungare se prezintă cu o medie mai mare ca ori-și-care țeară din apusul Europei, căci la 1000 suflete se nasc pe an, preste 42 copii.

Ear' rasa maghiară, — urmează el, — e cu mult mai spornică ca celelalte naționalități din țeară. Media născerilor e mai mare în comitatele cu poporațiune curat maghiară ori în majoritatea ei maghiară. Dar', — ceea-ce merită atențiune, nu preste Dunăre, deși proporțiunile născerilor sânt favorabile și aici, ci pe șesul Terii-Unguresci. Comitatele Cenad, Bacica, Arad, Bichiș, Pesta au cifra de 50—60 ori cel puțin 46—50 născuți pentru 1000 suflete. Din contră cea mai mică e cifra născerilor în comitatele Caraș, Hunedoara, Sibiu, Făgăraș, Târnava-mică, Târnava-mare, Mureș-Turdă, Solnoc-Dobăca, Hont, Arva și Gömör.

Adecă pretutindenea, pe unde sânt Maghiari, născerile sânt numeroase, ear' printre Slovaci și mai ales printre Români ele scad, „adese-ori chiar până la 36 pentru 1000 de suflete.“

Durere însă cifra morților, media anuală a mortalității, este în țările coroanei ungare și ea mai mare ca în alte țări. Autorul nu ne arată însă destul de deslușit, care e proporțiunea acestei cifre pentru deosebitele părți ale țării, ci enunță numai în treacăt, ca un lucru de sine înțeles, că acolo, unde se nasc mai mulți și mor mai mulți.

Stăruie deci să se iee cât mai curînd cele mai întinse măsuri sanitare, pentru-ca Maghiarii să nu moară. Ear' cât pentru cei-lalți, dacă vor fi murind, cu atât mai bine.

Nu-i vorba, autorul n'o dice și aceasta, dar' lucrul rezultă de sine.

Altfel — ceea-ce n'a dîs încă poate să dică de aici înainte, deoarece seria de articoli nu este încă încheiată.

Vom vedea însă cele ce vor urma; deocamdată să ne dăm seamă despre cele dîse până acum.

Ceea-ce explică, pentru ori-și-ce om cu judecată reală, puțină importanță ce i-s'a dat poporului român în secolele trecute, era fără îndoială împregiurarea, că

Foița „Tribunei“.

Mica Fadeta.

De George Sand.

(Urmare.)

XXVII.

Dar', fiind-că nu se poate ca un secret să rămână mult timp ascuns, eată că într'o bună dimineață, Duminecă, Sylvinet, trecînd în lungul zidului dela cimiter, auzi vocea fratelui seu gemen, care vorbea la doi pași de el, îndărătul întorsăturii, pe care o făcea zidul. Landry vorbea foarte încet; dar' Sylvinet cunoscuse bine felul lui de a vorbi și l-ar fi putut ghici chiar dacă nu i-ar fi auzit graiul.

— De ce nu vrei tu să vii să joci? — fi dicea el cuiva, pe care Sylvinet nu-l putea vedea. — Este de mult de când nu te-a mai văzut nimeni oprindu-te la joc, după-ce s'a terminat slujba din biserică, și nimeni nu va găsi, că fac rău jucându-te, eu care mai, mai că sânt aproape să nu te mai cunosc. Nu va dice nimeni că te joc din iubire, ci din buna-cuviință și fiindcă sânt curios să știu dacă după atîta timp mai știi tu să joci bine.

— Nu Landry, nu, — răspunse o voce, pe care Sylvinet nu o cunoscuse de loc, fiindcă nu o mai auzise de mult timp, căci mica Fadeta se ținuse departe de toată lumea și mai cu

osebire de el. — Nu, dicea ea, nu voiesc să atrag atențiunea oamenilor, și dacă tu mă joci de astădată, vei voi ca să mă joci în toate Duminecele, și nu ar trebui mult ca oamenii să înceapă a vorbi. Crede ceea-ce ți-am spus totdeauna, Landry, că din ziua când se va sci că mă iubesci, vor începe necazurile noastre. Lasă-mă să mă duc, și după-ce vei fi stat o parte din zi cu familia ta și cu fratele teu gemen, vino să ne întâlnim acolo unde ne-am înțeles.

— Este cu toate astea foarte trist, ca tu să nu mai joci nici odată! — dise Landry; — îți plăcea așa de mult să joci, dragăta mea, și jucați atît de bine. Ce plăcere ar fi aceasta pentru mine să te țin de mână și să te învîrtesc în brațele mele, și să te ved, atît de ușoară și atît de dragălașă, că nu joci decât cu mine.

— Și aceasta este tocmai ceea-ce n'ar trebui, — răspunse dînsa. — Văd însă că-ți pare rău, că nu joci, bunul meu Landry, și nu știu de ce ai renunțat la el. Du-te și joacă puțin; asta îmi va face plăcere să știu că-ți petreci și te voi aștepta mai cu răbdare.

— O! tu ai prea multă răbdare! — dise Landry, — dar' eu, mai bine îmi taiu amîndouă picioarele decât să joc cu fete, pe care nu le iubesc și pe care nu le-ași săruta pentru o sută de franci.

— Ei bine! dacă așa juca, — răspunse Fadeta, — ar trebui să joc și cu alții nu numai cu tine și să mă las asemenea să mă sărut.

— Du-te, du-te curînd, — dise Landry; — nu vreau nici decum să te sărut cineva.

Sylvinet nu mai auzi nimic decît pașii care se depărtau, și ca să nu fie descoperit, că a ascultat la ceea-ce a vorbit fratele seu, care tocmai venia cătră el, intra curînd în cimiter și-l lăsa să treacă.

Descoperirea asta fu ca o lovitură de cuțit în inima lui Sylvinet. Nu mai căuta să afle care era fata, pe care Landry o iubia cu atîta pasiune. Îi era lui destul că scie, că este o ființă, pentru care Landry îl părăsesse și care îi ocupă toate gândurile, însă ascunde dinaintea fratelui seu gemen și mai are încredere în el.

El n'are precum se vede, încredere în mine, — își dise Sylvinet, și fata aceasta, pe care atît de mult o iubesc, îl face să se teamă de mine și să mă disprețuească. Nu mă mai mir acum, că i-se uresce acasă și se neliniștesce, când vreau să mă plimb cu el. Am și renunțat, după-ce am văzut, că-i place să fie singur; de aici înainte însă mă voi feri cu tot din adinsul, ca nu cumva să-l turbur. N'o să-și dic nimic; se va supăra, că am aflat fără de veste ceea-ce nu voia să știu. Voi suferi așa singur, pe când el se va bucura vădîndu-se scăpat de mine.

Sylvinet făcu precum a dîs, ba merse chiar mai departe decît era de trebuință, căci nu numai că nu-și mai dedea silința de a ține pe frate-seu aproape de el, ca să îl supere, ci pleca el însuși cel dintău de acasă și se ducea să viseze așa

singur în retragere, nevoind a eși la câmp: — Căci, — dicea el, — dacă l-aș întâlni din întâmplare pe Landry, ar crede că-l pîndesc și m'ar face să simt că-l supăr.

Și vechia lui mahnire, de care se lecuise aproape de tot, încetul cu încetul îi veni ear' cu atîta tărie și încăpăținare, încât în curînd o vîdătură cu toții din fața lui. Mumăsa îl luă cu binele; fiindu-i însă rușine, că la vîrsta de optsprezece ani are tot slăbiciunile, pe care le avuse la cincisprezece, nu voia să mărturisească gândurile ce-l mistuia.

Asta e ceea-ce l'a scăpat de boală; căci bunul Dumnezeu nu părăsesse pe cei-ce se lasă în voia lui, și acela, care scie să-și ascundă durerile în el, e mai tare față cu ele ca cel-ce mereu se plînge. Bietul gemen își făcu oare-cum obiceiul de a fi trist și palid; din când în când îl apucau și frigurile și astfel, fiind tocmai în vîrsta creșterii, rămase mai mic și mai șubred. Nu prea era ținut la lucru, ceea-ce nu era vina lui, căci el scia, că lucrul îl prinde bine; era apoi destul că-l supăra pe tatăl-seu prin tristetea sa și nu voia să-l mai supere și prin lănceția sa. Se puse dar' pe lucru și lucra oare-cum ciudit pe sine însuși. Astfel făcea adese-ori mai mult decît îl iertau puterile, și ziua următoare era atît de istorică încât nu mai putea să facă nimic.

— Asta n'o să fie nici odată un lucrător puternic, — își dise jupănul Barbeau; — dar' face ceea-ce poate, ba când poate, nici nu se

poporul acesta era mic și risipit pe o foarte mare întindere de pământ.

După datele ce ne stau la dispoziție, în secolul trecut, ba până chiar și spre sfârșitul secolului trecut, poporul român era foarte mic, abia vre-o patru milioane de oameni, risipiți însă tot pe teritoriul, pe care-l ocupă și astăzi.

Mai deasă era populația românească aici în Ardeal și în genere la locurile mai adăpostite din Carpați.

Șesul Terii-Ungurești și locurile deschise din Bănatul Timișorilor erau pustii mai mult ori mai puțin deșerte. Oierii români din Carpați, care acum caută pășuni pentru turmele lor prin Dobrogea și Bulgaria, prin Basarabia și Rusia până spre ținuturile Caucasului, încă și pe la începutul secolului actual găseau destule pășuni în Țeara-Ungurească și în Bănat. Încetul cu încetul însă locurile acestea s'au poporat, și Românii, pe care îi găsim astăzi, prin Podgoriile, pe Lunile și pe Câmpia din Țeara-Ungurească și din Bănat sunt oameni, care pe la finele secolului trecut și pe la începutul secolului actual s'au coborât și așezat la acele locuri. S'a mai sporit apoi și populația maghiară, au venit coloniști germani, au venit Slovaci, a venit și multă altă lume. Astfel foarte în curând oierii nu au mai găsit pășuni înspre Apus, și numai ca plugari mai aveau ce se caute aici. Ei și sunt astăzi, câte-va sute de mii de oameni, foarte harnici plugari, o fală pentru neamul nostru.

În același timp Domnii țărilor românești, atunci Fanarioți, se plâneau mereu, că numai prin județele de la munte mai sunt oameni, ear' țeara șeasă era pustie. Alexandru Ypsilanti se plângea la 1775, că în călătoria sa de la Giurgiu până la București n'a întâlnit nici un om; austriacii, făcând pe la 1720 o numărătoare în Oltenia, unde astăzi populația e de 1 milion de suflete, au constatat 16 mii de familii, adică mai puțin ca 100.000 suflete; tot austriacii, pe la 1777, făcând o numărătoare în Bucovina, unde astăzi sunt peste 500.000 suflete, au constatat numai 11 mii de familii, în partea cea mare Ruteni, Ovrei și Armeni.

Populația acestor țări s'a sporit încetul cu încetul cu fel de fel de venituri, Ruteni, Bulgari, Săci, Sârbi, Greci, Ovrei, Armeni, Ruși și Albanezi, dar' contingentul cel mai mare tot Românii coborâți de la munte și mai ales Ardelenii, Mocanii și Țuțuenii l-au dat. Pretutindena până peste Dunăre și Nistru găsim urmele acestei migrațiuni pornite din Carpați, pretutindena se reivesc portul, dialectul și tipul etnic al mocănimii, care în unele părți ale Terii-Românești constituie până la 40% din întreaga populație.

Cu toate acestea, dacă comparăm datele adunate în timpul Împărătesei Maria Teresia cu cele adunate de actualul guvern și cu cele adunate de bisericile române, primim convingerea, că aici în Ardeal populația română s'a sporit în timp de o sută de ani cu mai mult ca 100%.

cruță din destul. De aceea nici nu vreau să-l dau la alții; căci temându-se ca nu cumva să i-se facă imputări și având de la bunul Dumnezeu puține puteri, s'ar omori în curând, un lucru, pentru care mi-aș face toată viața mea muștrări.

Jupâneasa Barbeau împărția din toată inima aceste vederi și făcea tot ceea ce îi stetea prin putință, ca să-l întrame pe Sylvinet. Ea consultă pe mai mulți medici asupra sănătății lui și ei îi spuseră, — unii că trebuie să fie cu deosebire cruțat, și să nu-l mai pună să bea lapte, fiindcă era slab, ear' alții, că trebuie să-l pună la lucru, să-i dea vin bun fiindcă era slab și avea nevoie de întărire. Ear' Jupâneasa Barbeau nu mai scia pe cine să asculte, ceea ce se întâmpla totdeauna, când iei sfaturi de la mai mulți.

Din norocire stând la îndoeală, ea nu mai urma nici pe unii, și Sylvinet înainta pe calea ce-i croise bunul Dumnezeu, fără ca să găsească în drumul său ceva ce l-ar fi putut îndemna să se abată la dreapta ori la stânga; astfel își ducea necazul fără ca să fie înăbușit de el, până în clipa, când dragostile lui Landry se deteră pe față și durerile lui Sylvinet se sporiră cu cele de care fu lovit fratele său. (Va urma.)

Timpul de la 1867 până la 1879 a fost îndeosebi pentru Românii din Ardeal cel mai rău period în secolul acesta. Mizeriile economice, emigrațiunile și mortalitatea mare prin boale epidemice, mai ales holera și angina, au făcut ca în acest period Românii să scadă. Încă la 1880 însă sporirea s'a început din nou și de atunci ea e constantă. Îndeosebi în Ardeal ea trece peste 1% pe an, dacă cu toate aceste populația Ardealului scade, cauza sunt stările politice și mai ales cele economice, mizeria generală, care face ca an cu an să emigreze câte 30—40 mii de suflete în România.

Dar' partea românească din acest contingent nu se pierde pentru Români, ci numai pentru statul ungar.

Dacă dar' pe la începutul acestui secol ori sunt acum câteva decenii vre-un scrutaș ar fi făcut comparațiune între poporul român și cel maghiar, el ar fi putut să stea la îndoeală asupra întrebării, care din aceste popoare e mai mare.

Astăzi însă numai un ignorant ori un om care se ferește de recunoașterea adevărului, mai poate să se întrebe, care din aceste două popoare e mai mare și mai spornic.

Poporul român este aproape de două ori atât de numeros ca cel maghiar, și dacă se va desvolta, cum s'a desvoltat în timpul celei din urmă sute de ani, aici în țările coroanei ungare nu vor fi peste o sută de ani mai mulți Maghiari ca Români.

Aceasta o simt chiar și Maghiarii ei înșiși, și de aceea fac atâtea opintiri, ca să împedesc desvoltarea poporului român, o simt Românii și de aceea sunt atât de calmi.

Căci oameni cu mintea întreagă sântem cu toții, și ceea ce bărbații de stat află din cifrele statistice, omul de rînd scie din propria lui intuițiune.

Sunt multe ținuturile, în care Românii și Maghiarii stau împreună pe aceeași bucată de pământ: foarte cu anevoie se va fi găsim însă un stat, în care Românii să tem, că vor fi stîrpiți de consătenii lor maghiari. Românul, om așezat și cu socoteală, vede bine, că Maghiarul e mai ușuratic, mai cheltuitor și se consumă mai încurcînd ca dînsul, vede însă mai ales, că Maghiarii fac, pe când Românii au mulți copii.

Și în această deosebire zace cheia întregului proces etnic, care s'a petrecut în timpul celei din urmă sute de ani pe teritoriul Carpaților.

În adevăr cifra născerilor la populația maghiară e excesivă, dar' dl B. G. dovedește numai, că nu 'și-a dat seamă despre importanța acestei cifre, dacă se bucură de constatarea pe care o face.

E lucru de mult observat, că născerile atîrnă și de la mortalitate. După războaie, după boale epidemice și în genere după o scădere excesivă a populației, dacă mijloacele de traiu rămân aceleași, născerile sînt mai numeroase ca de obicei. Atîrnă însă născerile mai ales de la mortalitatea copiilor în primul an al vieții lor: unde mor mulți copii, se și nasc mulți, fiindcă se pot naște. O femeie, care naște un copil trainic, timp de un an până la doi ani nu mai naște: aceasta e regula. „Un copil la sîn și altul în pînăte este o mare raritate“. Din contră femeia, care naște un copil decrepit ce moare în primele luni ale vieții, foarte în curând poate să dea viață unui alt copil fie mai trainic, fie tot atât de decrepit. Aceasta e explicația și tristul înțeles al celor 50—60 copii, pe care îi constată dl B. G. la Maghiari, pe când Românii n'au decît 36—40. Dacă va cerceta însă mai cu din adins, dl B. G. va constata, că acolo, unde se nasc 50—60, mor în primul an 28—30, ear' în primii 5 ani peste cîinci la sută, ear' acolo, unde se nasc numai 36, nu mor în primul an 20, nici în primii cîinci ani 32 la sută. Astfel într-o parte se nasc mulți copii, dar' sînt puține casele pline de copii, ear' într'alta se nasc puțini, dar' trainici, și ulițele sînt diuă toată plină de progetură flămîndă și lărmuitoare.

Acest adevăr ese și din alte cifre la iveală.

Pretutindena se nasc mai mulți băieți ca fete. Nimeni nu scie de ce, dar' adevărul ese din cifrele statistice. Pretutindena însă în primul an mor mai mulți

băieți ca fete. Ear' nimeni nu scie de ce; urmarea e însă, că la finele primului an totdeauna trăesc mai multe fete ca băieți. Cu cât dar' mortalitatea în primul an e mai mare, cu atât mai mare e și numărul fetelor față cu al băieților. Astfel rezultă pe alocurea, unde mortalitatea copiilor, primii cîinci ani, e mare, un excedent de femei, pe când acolo, unde mortalitatea copiilor e mică, sînt mai mulți bărbați ca femei. Să consulte dl B. G. cifrele oficiale și se va încredința, că în ținuturile cu populație românească sînt mai mulți bărbați ca femei, pe când acolo, unde se nasc 50—60 copii la 1000 suflete sînt cîte 102—103 femei pentru 100 bărbați.

De ce?

La această întrebare ne rezervăm a răspunde după-ce vom fi aflat ce mai are de dîs „statisticul politic“.

Maghiarisarea adreselor pe trimiteri postale scutite de timbru.

Sub acest titlu „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt“ publică următorul prim-articol:

Ministrul c. r. de construcții publice și comunicațiune, Gabriel de Boross, a folosit tăcutele zile de vacanță, care au premers adunării dietei, cu aceea că 'și-a dat silința a trage de nou o dungă peste legea naționalităților. Organul maghiar al guvernului „Budapesti Közlöny“ din 31 August a. c. Nr. 197 aduce o nouă ordinațiune a nuntului ministru, care tradusă românește sună așa:

Nr. 31.967.

Ca adaus ordinațiunii mele din 25 Aprilie a. c. Nr. 15.081, care se ocupă cu adresarea trimiterilor libere de porto, în limbă oficioasă maghiară, aduc la cunoștința oficiilor postale c. r. următoarele:

Ca să se poată oficiile postale controla ușor, dacă epistolele declarate libere de porto ori alte trimiteri pe postă sînt într'adevăr libere, are totdeauna trimițătorul a scrie adresa în limba maghiară, numele seu, numirea obiectului trimis, locul trimiterii și clausula de porto liber, au să se scrie legibil și tot în limba maghiară.

Epistolele, care nu vor corespunde acestor condiții, acele se vor înapoia trimițătorului, cu aceea declarație, că trimiterile postale care nu sînt adresate în limba maghiară, nu pot fi privite nici când libere de porto.

Când însă trimițătorul va rămîne pre lungă aceea, că epistolele să se trimită cu ori-ce preț măcar că sînt defectuoase în adresare, oficiile postale au să le expedize fără reflectări, însă au să le manipuleze ca epistole și trimiteri private și să le îngreune cu porto și tot soiul de competență.

Budapesta, 25 August 1887.

Noi întrebăm: această ordinațiune a ministrului, pe care lege se bazează?

Întrebarea noastră e la loc, deoarece-și în Ungaria numai pe basă și în înțelesul legilor sancționate poate guvernul da ordinațiuni. Toate ordinațiunile care sînt aduse contra legii sînt ipso facto fără valoare.

Și numita ordinațiune într'adevăr nu se bazează pe nici o lege de drept al patriei noastre, nu! și se poate pretinde, că o ordinațiune, care contrădice așa de mult legilor statului și care n'are nici un fundament legitim, nici nu se poate da și nici nu se poate duce în deplinire.

Posițiunea legală stă așa. Prin articolul de lege 43 din 1868 s'a garantat sărbătorește tuturor bisericilor, municipiilor și comunelor din Ardeal de nou folosirea după plac a limbei oficioase. Asta s'a făcut pe baza paragrafului, care sună despre „regularea detaliată a unei Ardealului cu Ungaria“. Limba oficioasă a universității naționale săsești, a prefecturilor și districtelor, mai departe a orașelor și comunelor; apoi limba oficioasă a tuturor oficiilor bisericesci evanghelice și a tuturor oficiilor școlare a fost tot limba maghiară. Cu toate, că mai tîrziu prin articolul de lege 44 din 1868 despre „egala îndreptățire a naționalităților“ s'au adus foarte multe restricțiuni în dreptul de folosire a limbei noastre oficioase, totuși ea ne-a fost de nou garantată atât în oficial intern cât și extern.

Ori doară această ordinațiune este numai o împlinire a promisiunii, pe care ne-a dat-o dieta ungară în adresa sa către Maiestatea Sa c. r. în 24 Februarie 1866:

„Noi ne vom însuși să împlinim tot ce pretinde bunăstarea patriei noastre și tot ce ne cer datorițele noastre cetățenești. Ne vom sili mereu în lucrări a pleca de la principiul, care dă dreptate și egalitate tuturor claselor de cetățeni

fără deosebire de religie și limbă. Mai vîrtos vom lua în considerare, ceea ce noi am mai accentuat odată în umilita noastră adresă din 1861, că, simțul de naționalitate, care se desvoltage mereu, pretinde o adevărată atențiune și nu trebuie măsurat cu măsura legilor vechi și a timpurilor trecute. Nu vom uita, că toți locuitorii Ungariei, cari nu vorbesc limba maghiară, toți sînt de o potrivă cetățeni ai Ungariei; vom statori prin lege și vom garanta toate cîte le pretinde interesele naționalităților în parte și interesul patriei în comun“.

„Noi vom urma principiile dreptății și a frățietății și la crearea legilor, care privească interesele diferitelor naționalități.“

În legătură cu aceasta articolul de lege 44 din 1868 a conces sărbătorește bisericilor, jurisdicțiunilor și comunelor libera întrebuintare a limbei lor oficiale. Față cu această lege nu mai încapă îndoială, că bisericile, jurisdicțiunile și comunele nu pot fi silite în virtutea legii a se lăpăda de limba lor în comunicațiune oficială reciprocă, prin urmare nici cît privesc adresarea scrisorilor oficiale și a pachetelor. După-ge legea permite folosirea liberă a limbei oficiale fără nici o clausulă, nu este îndreptățit nici un organ executiv al statului, a pretinde în potrivea înțelesului legii, ca corporațiunile amintite, fie din ori-și-ce motiv, să se folosească la adrese de limba statului. Dacă pretențiunea aceasta ar zăcă aievea în litera și spiritul legii, cum e apoi posibil, că aproape 20 ani s'a suferit de către organele statului ca adresele trimiterilor postale oficiale să se facă în limbă nemaghiară și astfel să se calce legea?

După-ge, pentru judecarea legalității a unei ordinațiuni se folosește ca măsură numai legea existentă, prin urmare, ilegalitatea ordinațiuni a ministrului de comunicațiune este vedită, ar fi de prisos ori-și-ce discuție asupra unei alte motivări a ordinațiuni din cestiune. Cu toate acestea vom se examinăm și celelalte motive expuse pentru măsura luată și se vedem încît sînt ele întemeiate.

Motive? Pentru-ge fi mai trebuiesc omului motive, când poate să poruncească și când are putere ca această poruncă să o și execute. Însă motivele sînt cîte odată atât de ieftine ca smeura și pre lungă puțină bunăvoință poți în sfîrșit să motivezi tot ceea ce voesci a motiva. Să cercetăm dar' mai întăiu „motivele“ Excelenței Sale a dlui ministru Gavril Baross. Pe cîte vreme ordinațiunea sa din Aprilie a. c. se provoacă la interesul serviciului postal precum și la o administrație repede și bună, actuala dispozițiune se razimă de un „motiv“, pe care nu scii că poți să-l iai ori nu în serios. Adecă adresarea maghiară se poruncește de aceea, „ca oficiile postale să poată controla mai bine, că cuvîne-se ori nu ca pachetul să fie scutit de porto?“ Cum pot să facă controla aceasta oficiile postale, noi cu mintea noastră de supuși măginită nu ni-o putem închipui, și va rămîne în veci pentru noi o enigmă. Căci e prea de tot lămurit: că nu limba adresei e punctul de plecare pentru a pute judeca despre aceea, că e cuprinsul unei trimiteri postale scutit de porto ori supus porto-ului, și cum pentru Dumnezeu crede oficialul postal, că va pute cunoaște cuprinsul pachetului din limba maghiară ca adresă.

Oare nu se poate trimite cu adresa făcută în limba maghiară un pachet de cuprins supus porto-ului ca scutit de porto ca și cu adresă germană ori românească? Dar' nu ne mai chinuim cu dovedirea unui fapt, care nu mai are lipsă de dovadă.

Nu există om afară și în lăuntru ministerei de comunicațiune, care ar pute să consimțască cu o astfel de motivare, pe cîte vreme legile logice încă nu sînt șterse.

Ordinațiunea ministrului Baross pe o lege nu se razimă, nu se razimă nici pe o motivare aprobată de mintea sănătoasă, deci nu rămîne alta decît: *Stat pro ratione voluntas*. Unde însă să afle chinutele naționalități apărare în contra mușcăturilor a puterii executive, fiind dieta Ungariei astfel alcătuită cum este? Și până vor fi voit ele numai a încerca pasul, ministrul le-ar fi silit sub voința sa. De aceea vor pune naționalitățile și această nedreptate alături cu celelalte multe. Un succes bun are însă de sigur măsura aceasta. Ea arată încă odată celor cu prea mare încredere, cum și cu ce mijloace se urmărește pas de pas scopul pentru crearea statului maghiar de rasă, în care pentru alții nu este loc de traiu.

Cronică.

Maiestatea Sa Împăratul a dat din șatula sa proprie 1000 fl. pentru cei păgubiți de foc în Vespriș.

Dineul de curte din Terebes. Eacă cît se comunică în foile maghiare, oficioase și

neoficioase, despre dineul de curte din 11 Septembrie n.:

„Astăzi la oarele 6 după amiaza a avut loc un dineu de curte cu 37 tăcămuri. La acesta au luat parte: Arhiducele Iosif (la dreapta) M. L. Braumüller (la stânga Maiestății Sale), intendantul suprem al curții baronul Nyary, generalul Paxy, M. L. contele Iuliu Andrassy, ministrul contele Szécheny, episcopul Bubics, comitele suprem Molnár, administratorul viilor Monarchului în Tarczal, contele Szirmay, mai departe cei 10 atașați militari străini și toți domni din suită. Toți oaspeții dineului, cari aveau decorațiuni rusești le-au fost afinate pe piept, iar atașatul militar rusesc a venit în mare ținută. La plesă a 5-a se ridică Maiestatea Sa și din incidentul zilei onomastice a Împăratului Alexandru III, rosti un toast în sănătatea acestuia. Musica militară intonă apoi imnul național rusesc.”

E interesantă observarea, că acest dineu s'a ținut în castelul contelei Iuliu Andrassy al fostului ministru de externe a monarhiei noastre.

*

„Keresd a szived”. Noul intendant al teatrului național din Cluj, Bölönyi, a cerut dela Mauriciu Jokai, autorul piesei „Keresd a szived” autorisarea de a reprezenta piesa numită în Cluj, unde în curând va petrece Maiestatea Sa Monarchul nostru.

E un lucru ciudat cu piesa aceasta. Jokai a trimis-o teatrului național din Budapesta, ca să se reprezente, — dar intendantul teatrului, contele Keglevich, a respins-o de-a dreptul. Cetim în „Bud. Hir.” epistola autentică prin care se respinge piesa. Ea-tă-o:

„Ti-o spun verde, că „Keresd a szived” nu se poate reprezenta în teatrul național. Nu țin încă de potrivit, a înșiră desbinările austro-maghiare, pe cât timp trăiesc o generație gata de a face demonstrațiuni, și cât timp domnesc acela, la a cărui ordin s'au întemplat acele lucruri. Eu nu vreau să vin în o atare poziție, încât, dacă ar veni Regele în teatrul național, să fiu silit a-i spune, că se face bine să ese din teatru. Regret, că nu îți pot împlini pofta, dar asta e convingerea mea.”

În urma acestei sciri, studenții dela universitatea din Budapesta au făcut arătare la căpitanul de poliție, că ei vreau să țină o adunare generală în grădina seminarului. La ordinea zilei va fi o demonstrațiune, apoi să se facă lui Jokai un conduct de torțe. Căpitanul a dat ordin poliștilor, să bage seamă să nu se întemple scandal.

Piesa conține episoade revoluționare din 1848 și cestiuni de armată. Cum am dis, intendantul teatrului din Cluj a cerut telegrafice să se reprezente piesa. Cetim astăzi în „Pester Lloyd” o telegramă din Cluj, unde se spune că cu ocaziunea reprezentării piesei lui Jokai „Szigetvári vértanúk” au avut loc în teatru demonstrații entusiastice. Publicul, adunat în număr de tot mare, a erupt într-un torent de strigăte: „Eljen Jokai”, la pasagiul din piesă, acela unde Zrinyi depune jurământul. Junimea studioasă dela universitatea din Cluj a trimis lui Jokai următoarea telegramă: „Cu ocaziunea reprezentării piesei „Szigetvári vértanúk”, salutăm pe poetul vătănat cu toată iubirea și tot entuziasmul inimelor noastre. Amărăciunea Ta, produsă prin respingerea piesei Tale, e o amărăciune pentru toată patria. Junimea studioasă dela universitatea din Cluj.”

Nu-i vorbă! Loialitatea Clujenilor e de tot exemplară!

*

Negoț de poame. Cetim în „Grosskokler Bote”, că o firmă mare din Württemberg a înțeles în Sighișoara, dacă ar pute cumpăra de acolo vre-o 20 vagoane de poame. Firma numită cumpără tot felul de mere, fie de toamnă, fie de iarnă.

*

Maghiari fără pasaport. În noaptea de Luni spre Marți, 25 Maghiari au voit să treacă granițele României fără de pasaport. Autoritățile de acolo însă i-au prins și i-au închis. Au spus, că dinșii au avut de gând să fugă, numai ca să scape de serviciul militar.

*

Pentru „cocoanele” noastre. Diarele ne comunică următoarele amănunte despre petrecerea la Toblach a princesei Victoria, soția principelui moștenitor din Germania.

„La plimbările mai mari, precum și la cele făcute în trăsură, princesa Victoria se află totdeauna alături de soțul ei, pe care îl caută cu o penibilă gingășie. E lucru știut, că princesa Victoria, fiica reginei din Anglia, are o educațiune de tot casnică, se interesează personal de toate treburile casei sale, ia însăși toate dispozițiunile menajului — întocmai ca ori-și-ee burgheză, care ține să fie o „bună gădărită”. Drept ilustrațiune reamintim următoarea scenă: Într-o dimineață princesa ese din apartamentul, pe care îl are în hotel, ca să facă o mică plimbare. Unul dintre servitori coboară treptele cu pași iuți în urma ei, având în mână o ghetă. Princesa se oprește și ride din toată inima vădând ghetă, care are un defect neînsemnat. Princesa ia apoi ghetă, o succece și-o re-succece, o examinează din toate părțile, apoi face un semn de aprobare și servitorul, luând ear' ghetă, se întoarce cu ea. Preste un cîș ghetă e la pantofar, unde se lucrează cu zel pentru repararea ei.”

Auți princese, care se interesează până chiar și de ghetă! Câte „cocoane” pe la noi, care numai de mătăsurii, de catifele și de danțele se interesează! De! — „cocoane”, ce se le faci!

*

De ale timpului. Raportul observatoarelor meteorologice europene pentru săptămâna aceasta spune o creștere a căldurii. În Alpi răceala nu a fost destul de intensă și numai Sâmbătă s'a anunțat dela cel mai înalt observator meteorologic de pe Sonnblick o temperatură de — 2° Celsius, și și aceasta temperatură s'a putut observa numai după o ninsoare de mai multe cîșuri. Pe munții Gotthard, Sântis și Hochobir și acum se notează o căldură de + 3 — 10 grade. A cădut ce e drept mai multă apă, numai însă pe clinul sudic al Alpilor. Presiunea aerului, așa cum ea este astăzi împărțită lasă a se aștepta pentru săptămâna aceasta timp senin și călduri mai mari ca până acum.

Cestiuni scolare.

Raportul al XVIII-lea

despre gimnasiul superior gr-cat. românesc din Năsăud pe anul scolar 1886/87.

(Urmare și fine.)

II. Pentru fondul scolarilor morboși au donat: 1. Dănilă Lica, avocat în Bistrița 11 fl. 2. Petru Lucașiu, practicant la băi în Abrud 2 fl. 3. Nicolae Lobont, proprietar în Abrud 2 fl. 4. Deasupra taxei de intrare la balul arangeat în favorul acestui fond în 12 Februarie 1887 au sosit: Virágváti Florian 50 cr.; Ioan Ciocan, director 1 fl. 40 cr.; Dr. Ioan Mălăiu, profesor 40 cr.; d-soara V. Bălan 40 cr.; Iacob Prădan, primar 40 cr.; Markus Pollak, comerciant 40 cr.; Dr. Paul Tanco 1 fl. 40 cr.; Ioan Constantin, învățător popular 60 cr.; Iosif Bal, paroh 40 cr.; Fridrich Müller, apotecar 80 cr.; Vasile Pop, jude regesc 40 cr.; Simeon Stoica, sub-medic 40 cr.; Desideriu Bartos, cancelist regesc 40 cr.; Fridrich Goldschmidt, proprietar mare 1 fl.; Emil Fetti, comerciant 50 cr.; Carol Bedő, of. post. dir. 10 cr.; Dr. Emil Filipan, medic subprefectural 3 fl. 40 cr. 4. Tot din incidentul acestui bal în urma invitațiilor primite, au trimis din Năsăud: Rev. Gregoriu Moisil, vicar 4 fl.; d-soara Maria Gergely 1 fl.; Leon Piciu, conducătorul cărții fundare 1 fl.; d-soara Matilda Pop 1 fl.; din Gherla colectați prin Basiliu Borgovan: Rev. Demetriu Coroiu, canonic 1 fl.; Lazar Huza, notar consistorial 1 fl.; Gregoriu Stețiu, avocat 1 fl.; Dr. Ioan Pop, profesor 1 fl.; I. Hodorean 50 cr.; Basiliu Borgovan, profesor 50 cr.; din Bistrița colectați prin Andrei Hangan: Andrei Hangan, c. r. căpitan 1 fl.; Nicolae Marin, c. r. căpitan 1 fl.; Nicolae Ceșuan, c. r. locotenent 1 fl.; Stănel, c. r. locotenent 1 fl.; Nicolae Băilă, c. r. locotenent 1 fl.

III. Pentru fondul scolarilor sârmani a donat: 1. Basiliu Popișan, căpitan c. r. în pensiune 2 fl.

IV. Pentru cabinetul numismatic și arheologic au donat: 1. Atanasie Ușier, proprietar, un ban de argint și altul de aramă. 2. Ilarion Bosga, învățător elementar, o bancnotă. 3. Ioan Corneliu Mihalca, profesor, patru bani de aramă. 4. George Vertic, jurist doi bani de argint.

V. Pentru cabinetul natural au donat: 1. Octavian Pop, student de silvicultură o colecțiune de muguri, compuse de el însuși.

Scoala fundațională populară elementară de băieți și de fete din Năsăud.

Statul personal al corpului învățătoresc consistă din 8 învățători și 2 învățătoare.

Dela ultimele sciri scolare publicate în raportul de pe anul scolar 1885/6 s'au întemplat în sensul corporațiunii învățătoresci dela această școală următoarele schimbări.

La 21 Iunie 1886 reposă Cosma Anca, învățător și directorul al acestei școli. La recomandarea corporațiunii învățătoresci se alege prin comitetul administrativ de fondurile scolare centr. distr. și se aprobă dela locurile competente de director al institutului, învățătorul Ioan Jarda, ear' postul de învățător devenit vacant prin moartea lui Cosma Anca se ocupă pe cale concursual prin Clement Grivase, fost învățător la școala confes. gr-cat. din Nepos.

Conspectul statistic arată, că la școala elementară fundațională de băieți au fost înmatriculați cu începutul anului scolar 1886/7 177 elevi; din acestia au desertat 8 și a murit 1, au mai rămas deci cu finea anului scolar 168 elevi. După naționalitate elevii acestei școli se împart în Români: 141; Maghiari: 4; Germani 8; și Israeliti 24, ear' după confesiune gr-cat. 134, gr-or. 6, rom-cat. 5, reformați 3, ev-lut 5 și israeliti 24.

Scoala elementară fundațională de fete a fost cercetată la începutul anului scolar 1886/7 de 98 eleve. Au desertat în decursul anului 14 și a murit 1, rămân deci cu finea anului scolar 83 fete. După naționalitate elevele acestei școli se împart în: Române 47, Maghiare 10, Germane 6 și Israelite 35, ear' după confesiune: gr-cat. 46, gr-or. 1, rom-cat. 3, ref. 9, ev-lut. 4 și mos. 35.

Aici observăm, că școala de fete a fost cercetată de un număr mare de străine, așa încât numărul străinelor întrece pe acel al Românelor.

Scoala fundațională din Monor.

Statul personal al corpului învățătoresc consistă din 5 învățători.

Scoala fundațională din Monor a fost frecventată de 131 elevi, dintre cari unul a desertat în decursul anului scolar rămânând astfel cu sfârșitul anului scolar 1886/7 130 elevi. Dintre acestia au fost după naționalitate Români

130 și Maghiari 1, ear' după confesiune gr-cat. 120, gr-or. 10 și ref. 1.

Scoala elementară populară fundațională din Borgo-Prund.

La această școală au funcționat în anul scolar 1886/7 5 învățători. Elevi înmatriculați au fost la începutul anului 146, din acestia au desertat 16. Dintre elevii înmatriculați la începutul anului au fost: Români 141, Maghiari 1, Armeni 2, Germani 2. După confesiune au fost gr-cat. 30, gr-or. 111 și rom-cat. 5.

Scoala populară fundațională din Sângeorgiu.

Scoala aceasta a avut în anul scolar 1886/7 3 învățători și 95 elevi înmatriculați. Dintre acestia din urmă au fost după naționalitate Români 88, Maghiari 3, Germani 1 și 3 Israeliti, ear' după confesiune gr-cat. 87, gr-or. 1, rom-cat. 3, ev-lut. 1, mos. 3.

Scoala fundațională populară din Zagra.

La această școală au fost angajați 3 învățători. Școala a fost cercetată de 53 elevi și eleve, dintre cari după naționalitate au fost 53 Români toți gr-cat.

Scoala fundațională din Telciu.

La școala aceasta au funcționat 3 învățători. Elevi au cercetat școala 50 dintre, care 47 Români toți gr-cat, 2 Maghiari rom-cat. și 1 Israelit.

Cum petrec unii învățători în vacanțele de vară?

(Urmare și fine.)

Dar' cum vor pute fi o parte mare din învățătorii nostri în stare să corespundă acestei înalte chemări, în stare, în care să găsesc?

Cum vor avé ei curajul să dea față cu oameni străini, să vorbească cu ei, chiar destoinici fiind a o face aceasta, când ei să rușinează de sine, de hainele lor petecite, care provoacă numai mila și compătimirea celor ce-i vîd?

Cum vor avé plăcere să facă excursiuni prin câmpuri și codri, prin văi și munți spre a se inspira de frumusețile naturii, când sufletul lor amărit, ținut de grijile pentru existența lor și a familiilor lor?

Cum vor pute să steie în curând cu știința indispensabilă pentru deservirea lor în măsura de a forma oameni, când ei coplesii de lipsuri și suferințe ajung la disperare?

Cu ce bucurie se vor apuca ei ținut de munca reformătoare a spiritului elevilor lor, când ei neînțeleg să siliți să se gîndească la copiii lor de acasă flămânzi și desculți?

Cum vor fi în stare să-și caute de sănătate, când ei nu se pot mișca nici un pas de acasă, cu punga goală?

Cum le va și veni în gând, să facă călătorii prin țeară, spre înmulțirea și clarificarea cunoștințelor lor topografice și enografice, când mulți dintre ei nu dispun nici de un ban frînt?

Acestea toate sînt tot atâtea împregiurări fâtele, care pe un om gînditor îl fac să fie cu multă îngrijire în privirea viitorului școalelor și prin consecință în privirea viitorului poporului nostru pus cea mai însemnată parte în mâinile învățătorilor.

De voim să ajungem la un scop bun, trebuie să ne placă a întrebuița și mijloacele cele mai corespunzătoare, prin aplicarea cărora putem sigur realiza acel scop.

De voim să avem școli bune, o instrucție și educație bună a copiilor nostri, să ne placă totdeauna a avé învățători buni, harnici, însuflețiți și înflăcărați pentru chemarea lor; învățători, cari ca păstorul din evanghelie să-și pună sufletul pentru fiii lor spirituali.

Nici odată însă nu vom fi în drept a pretinde dela învățătorii nostri, cât timp ei vor forma în privința răspătirii muncii lor, clasa cea mai amărită din societatea noastră, să corespundă acestor înalte pretensiuni.

Un om sărac, un om amărit și disperat nu e nici odată capabil a să însuflețească o idee, fie ea cât de salutară. Învățători, cari să fie la înălțimea chemării lor, îi vom pute avé numai așa, dacă vom răspăti bine munca lor.

Atunci ei vor avé tragere de inimă pentru chemarea lor; atunci vor avé o poziție onorifică în societate; atunci vor fi stimulați și prețuiți după meritul lor.

Nu mai remunerându-i bine, vor fi părinții în drept să pretindă dela ei a fi adevărați creștători ai copiilor lor.

Și pentru un astfel de scop să fim siguri, că ori-cât de mari ar fi jertfele noastre ca părinți, ele nu vor fi nici odată destul de mari.

Căci nu este avere, care să poată egala folosul sufletesc, ce-l pot avé copiii nostri dela nise învățători cu deplin simț de jertfire pentru sublima lor chemare.

Cu ce avere vom pute răspăti sufletul lor crescut și poleit de talentul unui învățător povăuit de adevărate lumini și cu adevărat tact pedagogic?

Cu ce vom remunera de ajuns zelul lui înflăcărat de a face din copiii nostri oamenii cei mai folositori sieși, societății și neamului lor?

Căci netăgăduit adevăr e, că: Copiii buni, copiii bine crescuți și bine instruiți sînt podoaba școlei, mîngăiere și desfătare părinților, speranța și fala îndreptățită a neamului lor.

„Școala și Familia” (din Brașov.) P.

Varietăți.

(O mașină minunată.) Un cîșornic din Amsterdam a făcut un cap de operă rar în felul său și foarte original. Prin mecanism foarte perfect, face să se vadă o tablă, pe care se vede în miniatură icoana orașului, în lungime de 20 urme și în lățime de 15 urme. Pe această tablă se ridică palaturile, casele, stradele, bisericile și piețele pline de oameni și diferite prăvălii cu mărfuri de vîndare. Aci se vîd oameni mergînd la preumblare, colo alții lucrînd pe întrecute; călăreți și trăsuri cutreieră stradele, omnibusuri uruiesc în mersul lor, flotele merg în sus și în jos pe valurile râului, lunțile se opresc la port, roatele dela mori se învîrtesc cu repeziune. Pe piață se vîd soldați făcînd manevre, pe strade potcovarii potcovesc caii. Într-o grădină cântă musica, publicul cântă și joacă; pe o piață se vîd fântâni artesiane, aruncînd rațe de apă, pe când împregiurul lor cântă musica militară.

(Averea Papei.) Diarul „Italie” dă informațiuni interesante asupra averii Papei.

Papa, — ție „Italie,” — nu prea se ferește de speculațiune. Dacă e adevărat, că dinarul sfîntului Petru numai e ca în timpul lui Pius IX, e adevărat deasemenea, că dinarul tot e încă abundant. Budgetul Vaticanului se soldează pîntr'un excedent.

Nici odată nu s'a cunoscut inventarul mili-oanelor lăsate de Pius IX și depuse la băncile străine în schimbul unui interes modic Pius IX n'avea instinctul speculațiunii. El dădea la toată lumea, afară de rudele sale, pe cari le-a lăsat fără avere. Între depunerile făcute, e cunoscută cea de 14 milioane la banca Angliei, pentru-ca interesele să servească a se plăti pensiunile ofi-cerilor din fosta armată pontificală, pe cât vor fi în viață.

Pensiunile se plătesc regulat; dar' anii trec, ofi-cerii mor și pensiunile se grămădesc.

La începutul noului pontificat banii dinarului sfîntului Petru nu s'au întrebuițat, decât a cumpăra acțiuni dela Banco di Roma și dela societățile constituite de acea bancă, precum și a cumpăra în străinătate rentă italiană, cumpărători, cu cari au fost însărcinați nuncii papali. Se știe ce s'a întemplat cu milionul trimis de Papa nunciului Czacki la Paris. Sfîntul părinte dăduse într'un loc sigur milionul, ce provenia din vîndarea acțiunilor Uniunii generale. Nuncicul cumpăra, prin acea bancă, rentă italiană, ce a rămas în caselle ei pînă în momentul crahului.

Nuncicul desperat că se perde milionul, alergă la un avocat celebru, rugându-l să facă tot posibilul ca Sfîntul Scaun să reîntre în posesiunea rentei; avocatul reuși. A trebuit însă să se procedă cu prudență, căci nu convenia de loc să se reveleze, printr'un proces sgomotos, lumii catolice, că Papa cumpăra rentă italiană tocmai pe când dădea a se înțelege, că dîile regalului Italiei erau numerate. Ca să nu peardă Sfîntul Scaun, au perdit administratorii băncii.

(Un evantaliu prețios.) Dna Patti, vestita cântăreață are un evantaliu unic în felul lui. Toți suveranii Europei au scris câte ceva pe acel evantaliu.

Eată câteva din acele prețioase autografe: Tarul: Nimic nu liniștesce ca cîntul teu. Împăratul Germaniei: Priveghitoarea tuturor timpurilor.

Regina Cristina: Spaniolei, o regină, care e mîndră de a o avé printre supușii ei.

Regina Victoria: Dacă regele Lear a spus adevărat ție: „O voce dulce e o avere pentru o femeie”, atunci, scumpa mea Adelină, ești cea mai bogată dintre femei.

Împăratul Austriei și Împărăteasa-Regina Elisabeta au iscalit numai pe acel evantaliu.

La mijlocul frunzei se cetesc aceste cuvinte:

„Regina cîntului, îți întind mîna”, (A-Thiers, președintele Republicii-franceze.)

Serviciul telegrafic

al

„TRIBUNEI”.

Budapesta, 13 Septembrie n. Consiliul de miniștri de ieri s'a ocupat cu atitudinea de observat față cu stabilirea budgetului comun.

În ministerul de honveđi s'a descoperit o defraudățiune sensațională, pe care a săvîrșit-o consilierul de compturi Tomisics dimpreună cu ofi-cerul de manipulație Schindler la semibrigada din Agram. Ambii au fost arestați. Tomisics a mărturisit fapțul.

Berlin, 13 Septembrie n. Împăratul și împărăteasa au plecat la Stettin, unde au fost primiți cu entuziasm.

Sofia, 13 Septembrie n. Un meeting al partidului național a hotărît, să sprijinească pe principele, s'a dus înaintea palatului și a aclamat pe principele. Mulțimea s'a dus apoi înaintea locuinței lui Cara veloff și i-a spart ferestrele în ciuda silințelor gendarmeriei, care a făcut întrebuițare de armă și a rănit mai multe persoane. Mulțimea a spart și geamurile și tabla tipografiei foii opoziționale, și apoi s'a împrăștiat.

Redactor responsabil: Aurel Popa.

Bursa de Budapesta

din 12 Septembrie st. n. 1887.

Rentă de aur ung. 6%	100.80
" " " 4%	87.45
" " hârtie " 5%	150.50
Împrumutul căilor ferate ung.	98.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	114.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	104.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (3-a emisiune)	104.25
Bonuri rurale ung.	104.25
" " " cu cl. de sortare	104.25
" " " bănăţene-timşene	104.25
" " " cu cl. de sortare	104.25
" " " transilvane	104.25
" " " croato-slavone	100. —
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	122.25
Împrumut cu premiu ung.	123.50
Losuri pentru regularea Tisei şi Seghedin	81. —
Renta de hârtie austriacă	82.75
" " argint austriacă	112.50
" " aur austriacă	136. —
Losurile austr. din 1860	884. —
Acţiunile băncii austro-ungare	287.25
" " de credit ung.	283.50
" " " austr.	102. —
Scrieri fonciare ale institut. de cred. şi ec. „Albina“	5.92
Argintul	9.94
Galbeni împărăteşti	61.50
Napoleon-d'ori	126. —
Mărci 100 imp. germane	
Londra 10 Livres sterlingi	

Bursa de Viena

din 12 Septembrie st. n. 1887.

Renta de aur ung. 6%	101.85
" " " 4%	87.40
" " hârtie " 5%	150.50
Împrumutul căilor ferate ung.	98.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	126. —
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	114.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (3-a emisiune)	104.80
Bonuri rurale ung.	104.80
" " " cu cl. de sortare	104.80
" " " bănăţene-timşene	104.80
" " " cu cl. de sortare	104.50
" " " transilvane	104.40
" " " croato-slavone	104.75
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	122.20
Împrumut cu premiu ung.	124.25
Losuri pentru regularea Tisei şi Seghedin	81.35
Rentă de hârtie austriacă	82.75
" " argint austriacă	112.75
" " aur austriacă	136.25
Losuri austr. din 1860	884. —
Acţiunile băncii austro-ungare	287. —
" " de credit ung.	283.40
" " " austr.	5.91
Argintul	9.95
Galbeni împărăteşti	61.47 1/2
Napoleon-d'ori	125.95
Mărci 100 imp. germane	
Londra 10 Livres sterlingi	

Cursul pieţei din Sibiu

din 13 Septembrie st. n. 1887.

Hârtie-monetă română	Cump.	8.68	vënd.	8.69
Lire turcesci	"	11.25	"	11.30
Imperiali	"	10.25	"	10.30
Ruble rusesci	"	1.11	"	1.11 1/2

Nr. 2085—1887.

[489] 1—3

Publicaţiune.

Dreptul regal de crişmărit din comuna Selişte, dimpreună cu crişma din drumul terii dela hotarul comunei Aciliu, se vor exarênda pe calea licitaţiunii publice celui mai mult promiţtor în 13/25 Septembrie a. e. la 9 oare a. m. în localitatea scoalei române conf. din loc pentru perioada de 3 ani începând din 1 Ianuarie 1888 până în 31 Decembrie 1890.

Condiţiunile de licitaţiune se pot vedea în cancelaria primării în oarele oficioase.

Preţul exclamării e 7430 fl. v. a. dela această sumă au doritorii de a licita a depune 10 % ca vadium.

Selişte, în 9 Septembrie 1887.

Pretorul suprem:
Lemény.

Publicaţiune.

Se publică prin aceasta, că păşunea comunei Haşag cu suprafaţă de 627 jugere 1100 □ se arêndează pe calea licitaţiunii în cancelaria comunală în 20 Septembrie 1887 cu începerea din 1 Octombrie 1887 până în 1 Octombrie 1888 cu preţul strigării de 1500 fl., tot atuncia şi păşunea de 171 jugere 700 □ cu preţul strigării de 800 fl. v. a. Licitanţii vor depune anticipando 10% vadium în număr efektiv.

[487] 2—3

Haşag, în 6 Septembrie 1887.

Andreas Haupt, Nicolau Hulea,
primar. notar.Banca generală de asigurare
„TRANSILVANIA“

în Sibiu,

[455] 14

fundată în anul 1868

asigurează prelungă condiţiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc şi exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobili etc.
- pe viaţa omului în toate combinaţiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morţii şi pentru termuri fixate, de zestre şi de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauate prin foc	Sume asigurate pe viaţă
în a. 1869—1883 fl. 516,711.66	în a. 1869—1883 fl. 348,145.02
în a. 1884 „ 24,778.08	în a. 1884 „ 40,084.13
în a. 1885 „ 35,702.29	în a. 1885 „ 35,843.24
în a. 1886 „ 40,565.12	în a. 1886 „ 43,594. —
Suma fl. 617,757.15	Suma fl. 467,666.39

1,085.423 fl. 53 cr.

Conform bilanţului pentru 1886 fondurile de rezervă şi garanţie se urcă la

605.053 fl. 64 cr.

Prospecte şi formulare se dau gratis.

Desluşiri se dau şi oferte de asigurări se primesc prin Direcţiune în Sibiu (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale şi principale în Braşov (C. I. Münnich), Cluj şi Arad, precum şi prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1887.

Budapesta—Predeal					Predeal—Budapesta					Budapesta—Arad—Teiuş					Teiuş—Arad—Budapesta					Copsa mică—Sibiu				
	Tren mixt	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren de porţocano		Tren de porţocano	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren omnibus		Tren omnibus	Tren de porţocano	Tren de porţocano		Tren omnibus	Tren mixt	Tren omnibus	Tren de porţocano	Copsa mică					
Viena	11.10	7.40			Bucureşti		4.40	7.30		Viena		11.10	2.—	Teiuş		11.24	3.—				2.29	4.15		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18	Predeal		9.12	1.14		Budapesta		8.20	9.05	Alba-Iulia		12.09	4.59				3.02	4.45		
Szolnok	11.05	4.05	7.—	9.38	Timiş		9.36	1.45		Szolnok		11.20	12.41	Vinţul de jos		12.30	4.22				3.46	5.26		
P. Ladány	2.02	5.47	5.40	12.02	Braşov	{	10.12	2.32		Arad	{	4.10	5.45	Şibot		1.01	4.51				8.27	4.18		
Oradea mare	4.18	7.01	8.35	1.46		4.01	7.20				2.17	4.30	6.—	Orăştia		1.32	5.18				9.—	4.42		
Vărad-Velence		7.11	9.12	2.01	Feldioara	4.47	7.57			Glogovaţ	2.37	4.43	6.13	Simeria (Piski)		2.32	6.15					6.30		
Fugyi-Vásárhely			9.22	2.08	Apatia	5.28	8.24			Gyorok	3.19	5.07	6.38	Deva		2.52	6.35							
Mező-Telegd			9.39	2.19	Ágostonfalva	5.59	8.47			Pauliş	3.43	5.19	6.51	Branicica		3.23	7.02							
Rév		7.41	10.17	2.41	Homorod	6.49	9.24			Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10	Ilia		3.55	7.28							
Bratca		8.10	11.36	3.24	Haşfalău	8.35	10.37			Conop		6.09	7.37	Gurasada		4.08	7.40							
Bucia			12.54	4.07	Sighişoara	9.12	11.—			Bérsava		6.28	7.55	Zam		4.44	8.11							
Ciucia		9.04	1.57	4.35	Elisabetopol	9.56	11.34			Soborşin		7.25	8.42	Soborşin		5.30	8.46							
Huiedin		9.34	3.11	5.15	Mediaş	10.37	12.03			Zam		8.01	9.12	Bérsava		6.27	9.33							
Stana			3.40	5.37	Copsa mică	11.16	12.26			Gurasada		8.34	9.41	Conop		6.47	9.53							
Aghirş			4.15	5.53	Micăsasa	11.37	12.42			Ilia		8.55	9.58	Radna-Lipova	9.06	7.23	10.27	5.50						
Ghirbău			4.36	6.05	Blaj	12.16	1.11			Branicica		9.19	10.17	Pauliş	9.26	7.43	10.42	6.13						
Nădăşel			4.58	6.20	Crăciunel	12.33	1.23			Deva		9.51	10.42	Gyorok	9.46	7.59	10.58	6.38						
Cluj	{	10.34	5.26	6.38	Teiuş	1.51	2.06			Simeria (Piski)		10.35	11.07	Glogovaţ	10.21	8.23	11.35	7.19						
Apahida	11.—			7.08	Aiud	2.18	2.27			Orăştia		11.11	11.37	Arad	{	8.42	11.39	7.38						
Ghiriş	12.33			7.36	Vinţul de sus	2.48	2.49			Şibot		11.43	12.—	Szolnok		9.17	12.31							
Cucerdea	1.11			9.16	Uioara	2.56	2.56			Vinţul de jos		12.18	12.29	Budapesta		2.32	5.12							
Uioara	1.18			10.—	Cucerdea	3.14	3.12			Alba-Iulia		12.36	12.46	Viena		6.—	8.20							
Vinţul de sus	1.25			10.19	Ghiriş	4.01	3.76			Teiuş		1.29	1.41			3.—	6.05							
Aiud	1.46			10.48	Apahida	5.28	5.01																	
Teiuş	2.25			11.55	Cluj	5.56	5.21			Simeria (Piski)—Petroşeni				Petroşeni—Simeria (Piski)										
Crăciunel	2.50			12.24	Nădăşel	6.37	6.01	8.—		Simeria			2.42	Petroşeni		6.10								
Blaj	3.03			12.52	Ghirbău	6.58	6.19	8.36		Streiu			3.25	Baniţa		6.53								
Micăsasa	3.35			1.34	Aghirş	7.14		9.02		Haţeg			4.16	Crivadia		7.37								
Copsa mică	4.01			2.19	Stana	7.29		9.32		Pui			5.11	Pui		8.20								
Mediaş	4.20			2.46	Huiedin	7.56		10.11		Crivadia			5.58	Haţeg		9.01								
Elisabetopol	4.55			3.31	Ciucia	8.18	7.12	10.51		Baniţa			6.40	Streiu		9.52								
Sighişoara	5.42			3.59	Bucia	8.58	7.41	12.16		Petroşeni			7.12	Simeria		10.31								
Haşfalău	6.01			4.32	Bratca	9.15		12.50																
Homorod	7.27			9.34	Rév	9.34		1.19		Arad—Timişoară				Timişoară—Arad										
Ágostonfalva	8.08			6.53	Mező-Telegd	9.53	8.20	2.—		Arad		6.05	5.48	Timişoară		6.25	5.—							
Apatia	8.36			7.21	Fugyi Vásárhely	10.25	8.46	3.04		Aradul nou		6.33	6.19	Mercizfalva		7.19	6.02							
Feldioara	9.06			8.23	Vărad-Velence	10.47		3.36		Németh-Ságh		6.56	6.44	Orczifalva		7.46	6.32							
Braşov	9.46			9.02		10.57		3.52		Vinga		7.29	7.16	Vinga		8.15	7.02							
Timiş	2.53	5.37		9.52	Oradea-mare	11.04	9.11	4.03		Orczifalva		7.55	7.47	Németh-Ságh		8.36	7.23							
Predeal	3.28	6.47				11.19	9.16	10.55		Mercizfalva		8.14	8.08	Aradul nou		9.11	8.01							
Bucureşti	9.35	11.50			P. Ladány	1.15	10.37	1.23	7.30	Timişoară		9.08	9.02	Arad		9.27	8.17							
					Szolnok	3.29	12.20	3.24	5.25															
					Budapesta	6.33	2.15	7.45	10.—															
					Viena	2.50	8.—	6.05		Ghiriş—Turda				Turda—Ghiriş										
										Ghiriş		9.26	4.19	Turda		8.29	3.19							
										Turda		9.47	4.40	Ghiriş		8.50	3.40							

Nota: Numerii incuadraţi cu linii groase însemnează oarele de noapte.

Nota: Numarii incuadraţi cu linii groase înseamnă oarele de noapte.